

‘Vitaal bedrijfsleven’

*Kadernotitie gericht op versterking van het
Limburgse MKB*

provincie limburg

Colofon

Provincie Limburg

bezoekadres: Limburglaan 10 te Maastricht

postadres: Postbus 5700, 6202 MA Maastricht

tel.: +31 (0)43 389 99 99

e-mail: postbus@prvlimburg.nl

www.limburg.nl

‘Vitaal bedrijfsleven’

*Kadernotitie gericht op versterking van
het Limburgse MKB*

Maastricht, 29 maart 2016

INHOUD

1.	Aanleiding	5
2.	Doel en focus	7
3.	Context	9
4.	Situatieschets van het Limburgse bedrijfsleven	11
5.	Wat hebben we al gedaan/doen we al?	15
6.	Wat gaan we doen?	19
7.	Hoe gaan we die lijnen oppakken?	21
8.	Acquisitie	27
9.	LIOF als belangrijke partner in de uitvoering van provinciaal beleid	35
10.	Financiële middelen voor uitvoering van de ambities	37
11.	Monitoring en evaluatie	41
	Bijlage 1 inzake acquisitie	43

1 Aanleiding

In het coalitieakkoord 2015-2019 “In Limburg bereiken we meer!” worden, onder het hoofdstuk ‘Limburg werkt en groeit’, het versterken van de Limburgse concurrentiekracht en het vergroten van de arbeidsparticipatie als grote maatschappelijke opgaven genoemd. “Economische structuurversterking kan niet zonder sociale structuurversterking” aldus het coalitieakkoord. Het akkoord zet in de paragraaf ‘Limburg Werkt en groeit’ accenten op de volgende terreinen:

1. Verbinden van het innovatieve MKB met de campussen, Kennis-As en speerpuntsectoren
2. Werk voor iedereen
3. Toerisme en recreatie als buitenkans
4. Grensoverschrijdend in daden

In het licht van bovenstaande is een sterk en concurrerend Midden- en KleinBedrijf (MKB), dat bovengemiddeld exporteert, een belangrijke pijler onder de Limburgse economie. Het zorgt voor werkgelegenheid en is als (toe)leverancier en vernieuwer een onmisbare schakel in een vitale economie, waaraan vestigers van buiten Limburg extra vernieuwingsimpulsen geven. Het provinciaal bestuur wil er aan bijdragen dat het Limburgse bedrijfsleven competitief blijft en kan inspelen op de economische en maatschappelijke trends en ontwikkelingen die op hen afkomen. Om de ambities waar te kunnen maken, zijn in het coalitieakkoord intensiveringsmiddelen voor diverse beleidsthema’s beschikbaar gesteld. Het college van Gedeputeerde Staten heeft de opdracht gekregen om voor de besteding van die middelen kaders te scheppen.

2 Doel en focus

Het doel van de notitie is, om het provinciale kader voor facilitering van een vitaal bedrijfsleven te beschrijven en daarmee de uitgangspunten vast te stellen ten behoeve van de effectieve inzet van de gereserveerde intensiveringsmiddelen voor MKB en intensiveringsmiddelen voor Acquisitie en LIOF. Daarnaast legt het kader de verbinding met nota's die eveneens aan Provinciale Staten van Limburg zijn/worden voorgelegd, zoals de Sociale Agenda, het Investeringsprogramma Toerisme & Recreatie, de kaderbrief Onderwijs en het programma Limburgse Land- en tuinbouw Loont. Ook is er aanhaking bij bestaande en nieuwe initiatieven die in het kader van de Kennis As en campus-programma's zijn/worden uitgevoerd. Het kader past uiteraard binnen de context van het coalitieakkoord. Op basis van het kader worden ontwikkelingen aangejaagd die een substantiële bijdrage leveren aan een vitaler Limburgs bedrijfsleven, met name in het Midden-en Kleinbedrijf.

Het MKB is als doelgroep zeer breed en veelvormig en staat voor een aantal grote uitdagingen. Het ING noemt in haar onderzoeksrapport "MKB 2025, naar een sterker MKB" (januari 2015) zes van die uitdagingen: internationalisering, vergrijzing van het personeels- en klantenbestand, technologische ontwikkelingen, flexibiliteit, duurzaamheid en wet- en regelgeving. Om hier goed op in te kunnen spelen zijn sterke en flexibele ondernemers nodig en wij willen hen daarbij faciliteren.

Daarvoor is wel noodzakelijk dat in de provinciale aanpak een scherpe focus en prioritering wordt aangebracht en steeds de samenwerking met externe partners wordt gezocht (daar ligt immers ook een groot deel van de verantwoordelijkheid). Primair ligt de focus van het economische beleid op de voor Limburg belangrijke sectoren chemie & materialen, life sciences, landbouw/agrofood, smart services, logistiek, maakindustrie en toerisme & recreatie. We zijn ons er van bewust, dat veel MKB-bedrijven ook buiten de genoemde (top-)sectoren actief zijn en deels ook relaties hebben met bedrijven uit die sectoren. Deze bedrijven kunnen van diverse bestaande, maar ook nieuwe instrumenten, zoals verderop in deze nota genoemd, gebruik maken. Mochten die onvoldoende soelaas bieden, dan zullen we bezien of een provinciale rol tot de mogelijkheden behoort.

Vanwege het belang van het MKB voor de werkgelegenheid en het belang van geschikt personeel voor het MKB, wordt er een actieve verbinding gelegd met de Human Capital Agenda's en het Limburg Werkt Akkoord, als onderdelen van de Sociale Agenda en de kaderbrief Onderwijs.

Specifiek punt van aandacht vormen de zzp'ers. Ze vormen een grote groep binnen het MKB. In beginsel kunnen zzp'ers van de meeste programma's en instrumenten voor het MKB gebruik maken. We denken hierbij aan: a) starters, die als zzp'er beginnen, maar wel met de intentie om te groeien, b) zzp'ers, die grensoverschrijdend willen ondernemen of c) zzp'ers, die samen met anderen willen innoveren.

Gelet op de nog steeds groeiende omvang van de groep zzp'ers, maar ook vanwege de enorme diversiteit van de groep zullen we deze goed blijven volgen en waar nodig en mogelijk aanvullende acties ondernemen bij gesignaleerde knelpunten die met bestaande programma's en instrumenten niet worden opgelost.

Leeswijzer

Na een korte beschrijving van de context waarin "Vitaal bedrijfsleven" geplaatst moet worden, wordt een situatieschets van het Limburgse MKB gegeven, gevolgd door een beknopt overzicht van activiteiten die door de Provincie al voor het MKB worden opgezet/uitgevoerd. Op basis van gesprekken met partijen in het veld die bij het Limburgse MKB betrokken zijn en landelijke studies wordt vervolgens aangegeven, langs welke lijnen we de Limburgse economie willen versterken. Dat schetsen we in twee hoofdblokken, die gerelateerd zijn aan de beschikbaarheid van beleidsintensiveringsmiddelen zoals opgenomen in het coalitieakkoord 2015-2019, intensivering MKB en intensivering Acquisitie en LIOF. Tenslotte geven we aan welke financiële ruimte aanwezig is om de lijnen uit de kadernotitie te kunnen uitvoeren.

3 Context

De Provincie Limburg kent een langjarige traditie van intensieve bemoeienis met het regionaal-economisch beleid. In de afgelopen jaren heeft de economie van Limburg zich tekens weer weten aan te passen aan de veranderende omstandigheden (van kolen naar chemie naar kennis). We zijn daarbij steeds meer uitgegaan van eigen kracht, met -waar mogelijk- steun van Rijk en Europese Unie.

De huidige minister van Economische Zaken (de heer Kamp) heeft het regionaal beleid nadrukkelijk bij de Provincies neergelegd. Die rol, zowel op het gebied van MKB-financiering, als op het gebied van innovatiebevordering en acquisitie, is ook in het coalitieakkoord bevestigd. LIOF is een belangrijk instrument voor de uitvoering van het provinciaal economisch beleid. In het kader van de nieuwe eigendomsverhouding tussen Ministerie van EZ en de Provincie is dan ook een nieuwe strategische koers van LIOF en inrichting van een slagvaardige organisatie ingezet. Hierdoor kan de uitvoering van het provinciaal economisch beleid nog effectiever plaatsvinden.

Het Limburgse regionaal economisch beleid richt zich op de ontwikkeling van een duurzame, concurrerende en innovatieve kennis- en diensteneconomie om welvaart en werkgelegenheid voor de Limburgse bevolking voor nu en in de toekomst te garanderen.

De Provincie stimuleert de economie door te zorgen voor een aantrekkelijk vestigings- en investeringsklimaat voor het bestaande en nieuwe bedrijfsleven en door direct en indirect te investeren in (internationale) samenwerking tussen ondernemers, onderwijs, onderzoek en overheid (vier O's). Zo scheppen we voorwaarden voor ondernemers en burgers om zich maximaal te kunnen ontwikkelen en versterken we het verdienvermogen van de Limburgse economie. De aansluiting van de economische agenda op de maatschappelijke opgave om zoveel mogelijk inwoners van Limburg kansen op een werkplek te bieden is een belangrijk uitgangspunt.

In het economische beleid van de Provincie Limburg heeft door de jaren heen verbetering van vestigingsklimaat en behoud en groei van werkgelegenheid steevast voorop gestaan. In de afgelopen jaren zijn de bakens wel verzet: we hebben bewust gekozen voor een gerichtere inzet van middelen (meer investeren en minder subsidiëren) en voor meer focus op te ondersteunen thema's en activiteiten (topsectoren/campussen).

We versterken de verbindingen tussen de verschillende beleidsvelden, wat zich duidelijk manifesteert in het standpunt van de huidige coalitie, dat economische structuurversterking niet kan zonder sociale structuurversterking (en omgekeerd).

Daarnaast worden de relaties infrastructuur - acquisitie en personeelsbehoefte van bedrijven – onderwijsinfrastructuur zwaarder aangezet. Het MKB-beleid wordt langs de volgende contouren uitgewerkt:

- er is een bewuste keuze gemaakt voor de inzet op 7 topsectoren en op 4 campussen. In die topsectoren en in de campusontwikkeling wordt het MKB volop meegenomen. Dat neemt niet weg, dat enkele grotere bedrijven/instellingen nodig zijn om de kar van innovatie en werkgelegenheidsgroei te kunnen trekken.
- De campussen worden, met in achtneming van hun verschil in ontwikkelingsfase), steeds sterker met elkaar verbonden (Brightlands, 'cross overs'). De 4 topsectoren Chemie & Materialen, Life Sciences, Landbouw en Agrofood en Smart Services vormen de groeibriljanten van de Limburgse economie. Daarnaast wordt de ontwikkeling van 3 topsectoren die behoren tot het 'DNA van Limburg', Logistiek, High-tech en Medium-tech Maakindustrie, Toerisme & Recreatie, versterkt;
- de verbondenheid van het Economisch en Sociaal beleid wordt doorgezet: denk aan de koppeling van het onderwijs- en arbeidsmarktbeleid aan de personeelsbehoefte in het bedrijfsleven d.m.v. de HCA's, het Techniekplan, Social Return on Investment en het Limburg Werkt Akkoord;
- het gegeven dat Limburg, alleen al gezien de geografische ligging, als meest internationale provincie te kenschetsen is, wordt versterkt door deelname van Limburgs bedrijven en instellingen in de Interregprogramma's, maar ook via bilaterale contacten van overheden en bedrijven met Duitsland, België (West Vlaanderen, Leuven, Be-Limburg), China en Azerbeidzjan;
- door de economische crisis van de afgelopen jaren hebben met name MKB-bedrijven het moeilijk gekregen. De roep om extra overheidssteun voor het MKB is beantwoord met een aantal instrumenten om onder andere innovatie te stimuleren ('LimburgMakers', 'Limburgse Land- en tuinbouw Loont', het Limburg Business Development Fonds (LBDF)) en om (tijdelijke) financiële knelpunten op te lossen, zoals het MKB Leningenfonds en steun voor Kredietunies;
- het belang van nieuwe vestigers voor de vitaliteit van de regionale economie blijft groot en daarom wordt een impuls gegeven aan de acquisitie van nieuwe bedrijvigheid en (het organiseren van) de samenwerking tussen relevante partijen;
- tenslotte is de rolopvatting bij economisch beleid veranderd: van subsidiëren naar investeren; interactief; verbindend; in partnerschap ('triple helix'), platform/podium bieden, netwerken ontsluiten/verbinden, lange termijn perspectief, maar zonder in de verantwoordelijkheden en taken te treden die bij andere partijen liggen.

4 Situatieschets van het Limburgse bedrijfsleven

In landelijke en provinciale discussies over economisch beleid wordt regelmatig om meer aandacht voor het Midden- en Kleinbedrijf gevraagd. Als we spreken over 'het Midden- en Kleinbedrijf', dan hebben we het, op basis van de definitie van de Europese Unie, over bedrijven met 1 - 250 werkzame personen, die als volgt worden onderverdeeld:

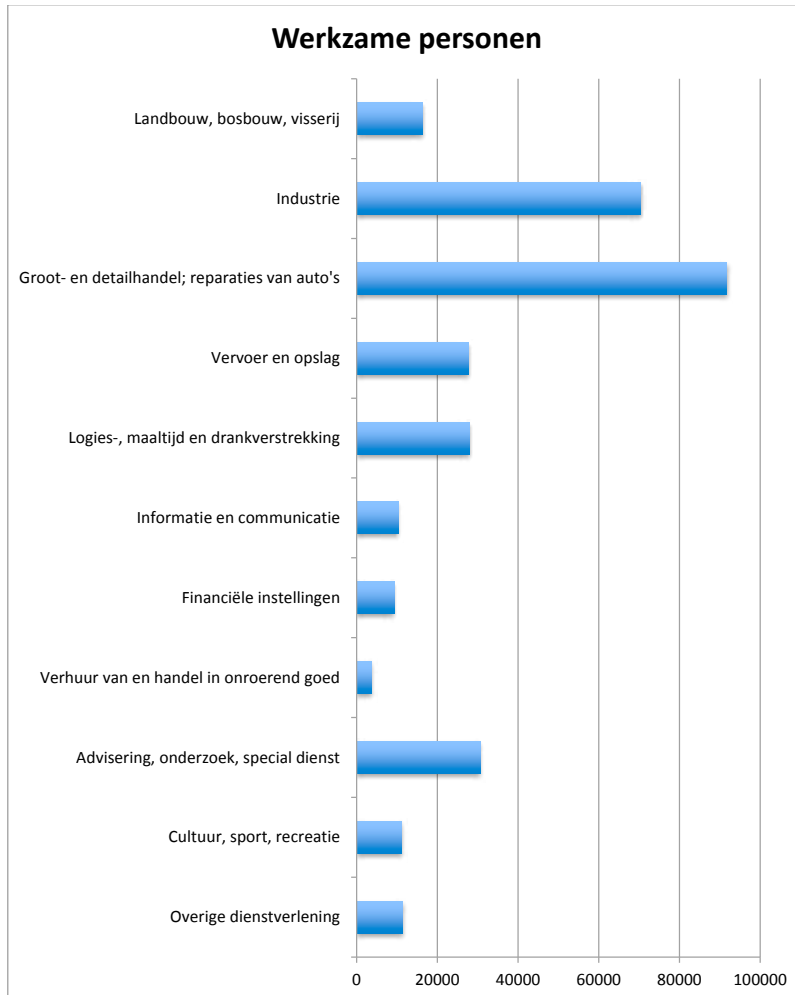
	werknemers	jaaronzet	balanstotaal
Middelgroot	< 250	max € 50 mln.	max € 43 mln.
Klein	< 50	max € 10 mln.	Max € 10 mln.
Micro	<10	max € 2 mln.	Max € 2 mln.

Voor de provincie Limburg resulteert die onderverdeling -op basis van het Vestigingenregister Limburg 2015- in het volgende beeld:

- Van de 74.000 bedrijfsvestigingen in de marktsector (dus overheid/openbaar bestuur, onderwijs en gezondheids- en welzijnsinstellingen niet meegerekend) hebben ruim 100 vestigingen meer dan 250 werkzame personen. Dat betekent, dat ruim 99,8 % van de bedrijfsvestigingen in Limburg tot het Midden- en Kleinbedrijf gerekend mag worden (landelijk is dat ook 99,8 %). Ruim 93% van de vestigingen telt overigens max 10 werknemers; daarvan is weer een groot deel zzp'er.

- Naar arbeidsplaatsen gemeten zorgt het Limburgse MKB voor 84 % van de werkgelegenheid in de marktsector. Landelijk ligt dit cijfer op 74% (cijfers 2014).

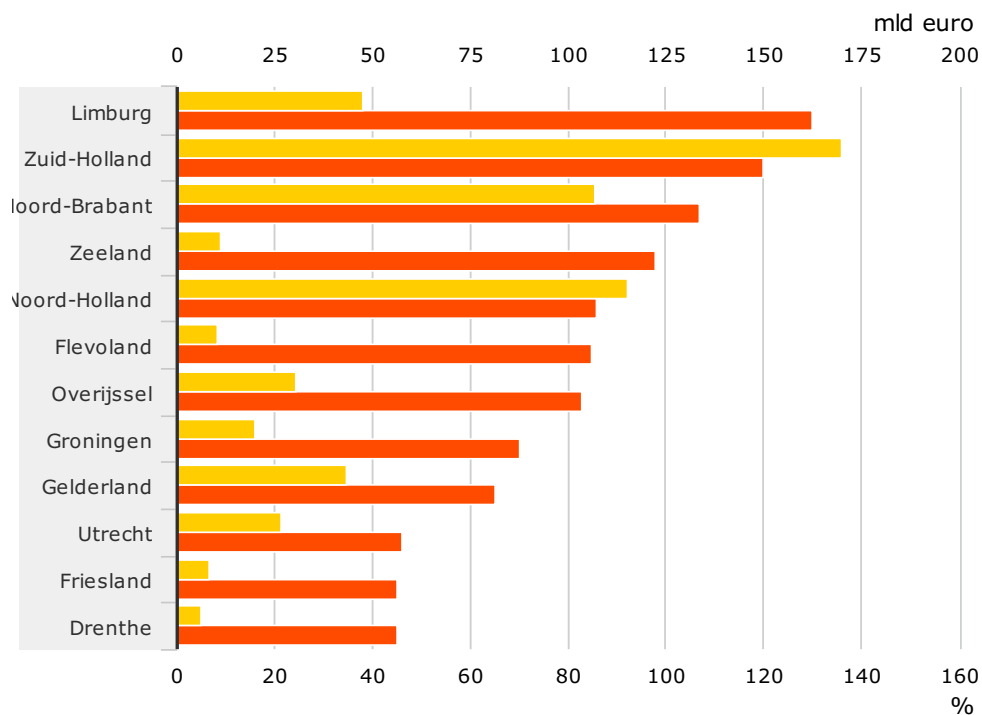

Op basis van verschillende bronnen kan het Limburgse bedrijfsleven op een aantal punten nog verder worden gekarakteriseerd:

- Het absoluut aantal starters in Limburg is relatief laag: van het landelijk totaal van bedrijfsoprichtingen is het Limburgse aandeel slechts 5%. Gerelateerd aan het aantal bestaande vestigingen scoort Limburg echter vergelijkbaar met landelijke cijfers: ca 12% (bron CBS).
- Het gaat weer wat beter met de Limburgse economie: het aantal faillissementen in Limburg is blijkens cijfers van het CBS in 2015 met een kwart gedaald t.o.v. 2014. De daling zit met name aan de kant van bedrijven en instellingen met meerdere werknemers. Het aantal eenmanszaken dat failliet ging nam nauwelijks af. Het aantal faillissementen daalde in vrijwel alle bedrijfstakken.

- Op basis van onderzoek van de Universiteit Maastricht in 2014 kwam naar voren, dat ca. 65% van de MKB bedrijven in Limburg behoort tot de familiebedrijven. Uit het onderzoek bleek ook, dat het Limburgse MKB in vergelijking met Nederland goed op het buitenland is georiënteerd. Van de bedrijven kleiner dan 10 werknemers haalt 17% meer dan een kwart van de omzet uit het buitenland. Voor de bedrijven tussen 10 en 50 werknemers is dit percentage 28 % en van middelgrote bedrijven in Limburg haalt 44% meer dan een kwart van de omzet uit het buitenland (34 % haalt zelfs meer dan de helft van de omzet uit het buitenland).
- Het Limburgse bedrijfsleven exporteert relatief veel, gerelateerd aan economische activiteit zelfs het meest van alle provincies (bron CBS).

Internationale handel per provincie

- Internationale handel (boven)
- Internationale handel afgezet tegen omvang economie (onder)

5 Wat hebben we al gedaan/doen we al?

De Provincie heeft voortdurend oog voor het MKB in Limburg. In de vorige bestuursperiode heeft het college van GS het belang van het MKB gepositioneerd in de beleidsnotitie “ Het Midden-en Kleinbedrijf: motor van de Limburgse economie”. Deze notitie is in juni 2014 door GS vastgesteld en ter informatie aan Provinciale Staten gezonden. In die nota is destijds aangegeven, dat er een breed palet aan activiteiten voor het Limburgse MKB met ondersteuning vanuit de Provincie plaats vindt. Ook voor de komende jaren zijn er al de nodige maatregelen voor het MKB genomen.

Financiering:

- In 2014 zijn door Provinciale Staten drie fondsen beschikbaar gesteld voor financiering van innovatie in het MKB (LBDF), voor groeifinanciering (MKB Leningenfonds) en onderlinge bedrijfssteuning (financiering van Kredietunies). Voor de drie fondsen is in totaal € 60 mln. beschikbaar gesteld.
- Veel financieringsaanvragen van het MKB worden afgewezen door financieringsinstellingen vanwege hun lage kwaliteit. Om MKB-ondernemers te helpen hun financieringsbehoefte beter te formuleren, zodat ze grotere kans maken op steun van een financierende partij, is met provinciale steun (ca. € 0,5 mln) het project MKB-Financieringspoort opgezet (mede op basis van de positieve resultaten van eenzelfde project in Noord-Brabant).
- Het Limburgse MKB profiteert ook van initiatieven die het Rijk en de Europese Unie nemen om het MKB te ondersteunen. Het gaat dan om verschillende financiële regelingen die het ministerie van EZ via de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland beschikbaar stelt op het gebied van innovatiefinanciering, kredietverlening (recentelijk een budgetvergroting voor Qredits), financiering van groei (recentelijk nog i.s.m. KvK met oprichting van NLGroeit) en exportfinanciering. Op Europees niveau richten de Interreg-programma's, Horizon 2020 en de programma's voor communautair belang (OP-Zuid) zich op innovatie en groei in het MKB. Bij deze programma's wordt in de meeste gevallen provinciale co-financiering voor projecten verstrekt.

Innovatie-ondersteuning:

- Het programma Limburg Makers, dat gericht is op innovatiestimulering, staat volledig ten dienste aan het MKB in de Limburgse maakindustrie. Met dit programma is een bijdrage gemoeid van € 8 mln.
- In samenwerking met het Rijk wordt vanaf 2015 de subsidieregeling MKB innovatiestimulering topsectoren (MIT-regeling) uitgevoerd; Limburgs stelt hiervoor € 1,5 mln per jaar beschikbaar (dit wordt aangevuld met eenzelfde bedrag van het Rijk).
- Naast de intensiveringsmiddelen voor het MKB heeft de provinciale coalitie ook middelen gereserveerd voor innovatie in de agrosector (€ 10 mln.) en voor toerisme & recreatie (€ 1 mln.). Beide sectoren bestaan bijna uitsluitend uit MKB-ondernemingen.

Acquisitie:

- Vanaf 2010 zijn in het kader van het acquisitiebeleid 26 bedrijven met provinciale steun in Limburg gevestigd of verankerd. In totaal ging het daarbij om ca. 5400 arbeidsplaatsen.

Personeel:

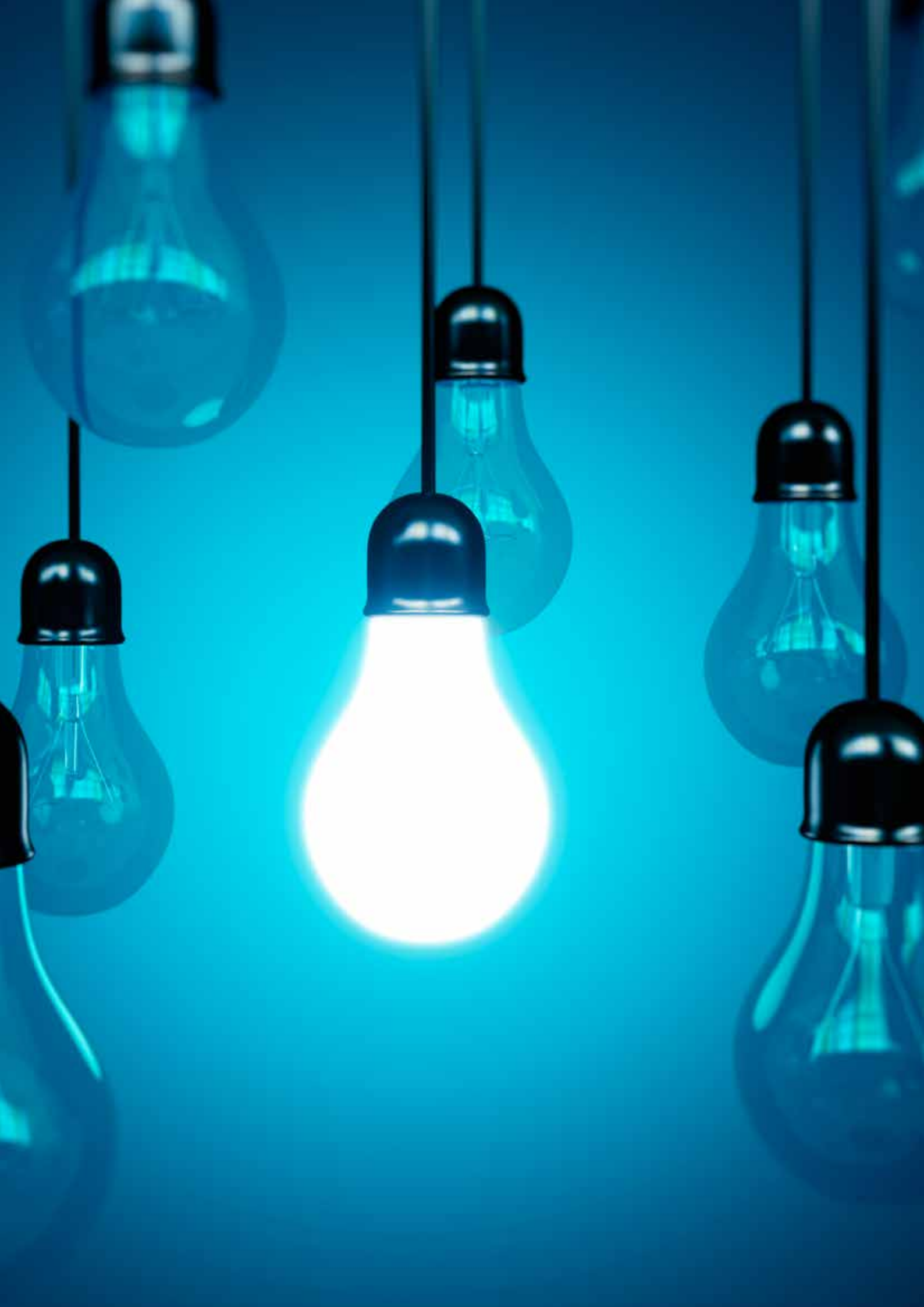
- Op het gebied van personeel en scholing wordt al enkele jaren ingezet op een verbetering van de aansluiting onderwijs-bedrijfsleven. Hiervan profiteert het MKB direct (Mach 3, € 2,75 mln., Regionaal Sectorplan MKB, € 2,6 mln.) of indirect (Human Capital Agenda's/ Techniekplan, € 9 mln. voor de periode 2013-2015).

Ruimtelijk:

- De Provincie heeft aanzienlijk geïnvesteerd in een goede bereikbaarheid en goede logistieke faciliteiten waarvan met name de logistieke sector heeft geprofiteerd en een sterke positie heeft opgebouwd.
- Op ruimtelijk vlak heeft de Provincie samen met het Rijk geïnvesteerd in herstructurering van bedrijventerreinen; in het POL zijn de beleidslijnen uitgezet ten aanzien van de regulering van de retail.

Dienstverlening aan het MKB:

- In de nieuwe taakopdracht van LIOF ligt de focus op ondersteuning van het Limburgse MKB, met accent op de sectoren Logistiek en Maakindustrie. Acquisitie van nieuwe bedrijven maakt daar integraal onderdeel van uit. De bijdrage die LIOF hiervoor van de Provincie krijgt, jaarlijks € 2,6 mln (PS-besluit 4 februari 2016), komt derhalve –zij het soms indirect– ten goede aan het MKB.

6 Wat gaan we doen?

In het coalitieakkoord 2015-2019 is aangegeven, dat de provinciale inzet ten aanzien van de campussen, Kennis-As, fondsen, Limburg Makers en LIOF, als onze uitvoeringsorganisatie, worden gecontinueerd. We willen dus blijven investeren in de aantrekkelijkheid van Limburg voor ondernemers en investeerders. De in te zetten intensiveringsmiddelen zijn in dat licht vooral te bezien als aanjaagmiddelen.

Samenwerking is bij het bieden van goede voorwaarden om ondernemers te laten floreren het kernbegrip. Alleen met een goede agendasetting op regionaal, nationaal en internationaal niveau kunnen we de beste faciliteiten bieden om het investeringsklimaat optimaal vorm te geven en het innovatieklimaat te versterken.

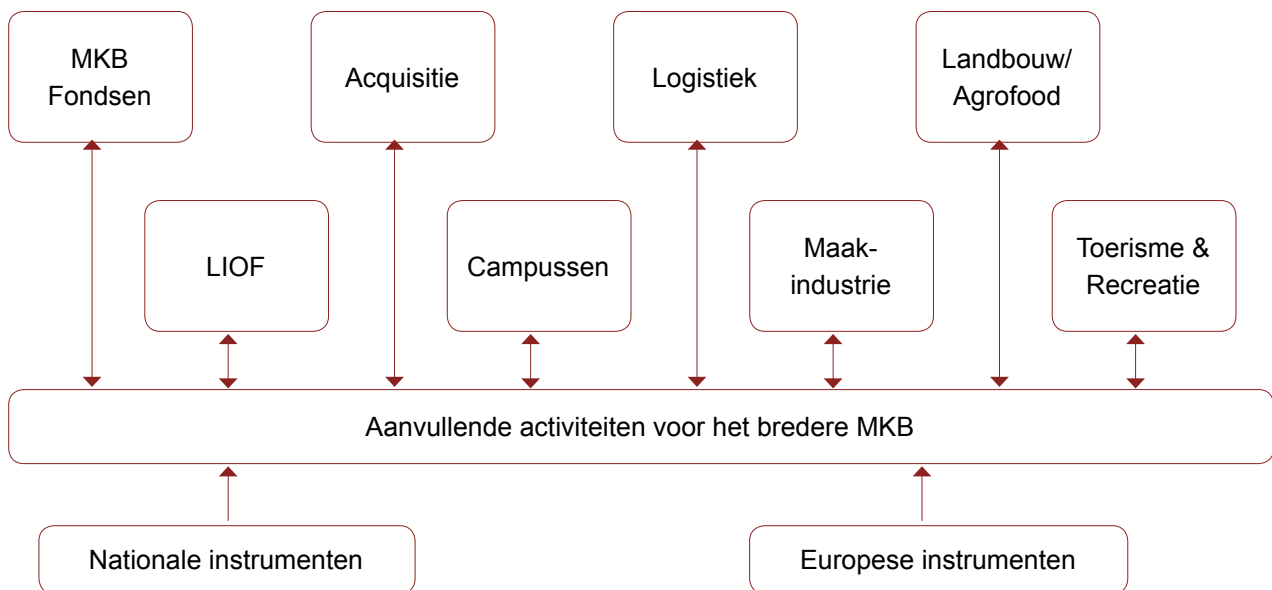
Het MKB zal worden ondersteund in de zoektocht naar mogelijkheden om hun groeiambities te realiseren. Daarin spelen elementen als innovatie, financiering, exportmogelijkheden, internationale samenwerking, ondernemerschap en personeel een belangrijke rol.

Zoals in de vorige paragraaf al aangegeven, worden er reeds diverse programma's uitgevoerd dan wel opgezet die het Limburgse bedrijfsleven ondersteunen bij innovatieve activiteiten en groei, maar die ook een helpende hand kunnen bieden bij financieringsvraagstukken.

In paragraaf 7 van deze kadernotitie worden vijf beleidslijnen voor versterking van het Limburgse MKB uitgewerkt. Daarnaast wordt in paragraaf 8 specifiek en dieper ingegaan op acquisitie van nieuwe bedrijven.

Deze vijf lijnen kenmerken zich voor een belangrijk deel als aanvullend op de grotere, meer sectorale programma's en op "dienstverlening", zoals die via LIOF en de campusorganisaties wordt aangeboden. Op die manier kan het MKB in al zijn facetten ondersteund worden.

Uiteraard benutten we daarbij ook de mogelijkheden die nationale of Europese programma's en instrumenten bieden, zowel inhoudelijk als financieel. Schematisch is dat als volgt weer te geven:

Over de behoeften van het bedrijfsleven heeft overleg plaatsgevonden met MKB Limburg, Limburgse Werkgeversvereniging, Limburgse Land- en Tuinbouwbond, Kamer van Koophandel en LIOF. Daarnaast is gebruik gemaakt van enkele landelijke studies over het MKB. Op basis van deze informatie, de relaties tussen de genoemde programma's en activiteiten voor het Limburgse bedrijfsleven en de ambities uit het coalitieakkoord, gaan we inzetten op de volgende beleidslijnen:

1. Voortzetting van innovatie-ondersteuning (ook grensoverschrijdend)
2. Verbinden van MKB aan de campussen
3. Optimaliseren van het beschikbare financieel instrumentarium
4. Bevorderen van grensoverschrijdend ondernemen
5. Versterken van ondernemerschap

7 Hoe gaan we die lijnen oppakken?

De Provincie wil haar inzet op de vijf in de vorige paragraaf genoemde lijnen focussen. Wij doen dat steeds in samenwerking met externe partners. We stemmen onze inzet ook af met partijen op nationaal en regionaal niveau die daar een rol en verantwoordelijkheid hebben zoals MKB-Limburg, LWV, LLtB en KVK. Daarbij houden we telkens de samenwerkingsmogelijkheden met projectpartners over de grens in het vizier. Zo kunnen we meer bewustwording creëren rond het thema internationalisering, maar ook rond de kansen die andere financieringsbronnen (bij Rijk en EU) bieden om de uitvoering van ons beleid te versterken. We spelen daarnaast slim in op lopende of in voorbereiding zijnde initiatieven. Zo zoekt de KvK weer meer aansluiting bij de regio. Wij gebruiken deze toenadering om, vanuit deze landelijke beweging, projecten in de regio te realiseren die bijdragen aan onze beleidsdoelen (inclusief matching van/met EU en NL-middelen). Daarbij zal de Provincie verbindend en agenderend opereren en de inzet van haar eigen middelen actief sturen op ondersteuning van het MKB. Dat geven we vorm met de scherpere focus die LIOF sinds medio 2015 heeft in haar activiteiten en met een actieve(re) rol van de campussen bij het aanhaken van MKB. Wij ondersteunen alleen die initiatieven, die tegemoet komen aan een duidelijke behoefte en daarmee van toegevoegde waarde zijn.

De regionale triple helix-netwerken (Economic Development Board Noord-Limburg, Keyport, Limburg Economic Development) betrekken we vooral als afstemmingsplatforms en om zaken in de regio aan te jagen, en niet zozeer als uitvoerende partij. Daar waar uitvoering wel aan de orde is, zal onder andere afstemming met de LIOF-activiteiten plaatsvinden. De samenwerking in Brainport Network maakt het, door samenbrengen van meerdere triple-helix-organisaties, mogelijk massa te maken in het kader van lobby-trajecten richting Rijk en EU.

Op basis van het coalitieakkoord, de Voorjaarsnota 2015 en gesprekken die met het veld zijn/ worden gevoerd, wordt de navolgende concretisering gemaakt voor projecten/programma's die het college van Gedeputeerde Staten de komende jaren als elementen in de uitvoering van -vooral generiek- beleid ten behoeve van het MKB wil oppakken.

ad 1. Ondersteuning van innovatie en vernieuwing (voor de topsectoren en generiek): Innovatie vormt de sleutel tot versterking van het concurrentievermogen en groei van bedrijven. Voor veel MKB-bedrijven is het echter lastig om hun innovatiekracht zelfstandig te ontwikkelen. Daarvoor is ondersteuning nodig, inhoudelijk, maar ook financieel. We zetten daarom in op:

- voortzetten van Limburg Makers na 2016. We geven meer dan voorheen nadrukkelijk aandacht aan de verbinding met de ontwikkelingen op de campussen en het realiseren van 'cross overs' (bedrijvigheid op het snijvlak van sectoren en verbindingen tussen campussen); ook maken we beter gebruik van andere instrumenten (MIT, OP-Zuid) en internationale samenwerking voor financiering van activiteiten;
- versterking van de sector logistiek vanuit dezelfde methodiek als Limburg Makers. Er wordt ingezet op 4 strategische lijnen:
 - ketenregie
 - duurzaamheid
 - grensoverschrijdende samenwerking
 - innovatiekracht.

We maken hierover afspraken met LIOF (rol als uitvoeringsorganisatie) en via hen met de logistieke sector in heel Limburg.

- continuering van activiteiten om innovatie te stimuleren, zoals de MIT-regeling, Limburgse Land- en tuinbouw Loont en grensoverschrijdende innovatieprogramma's (zoals bijvoorbeeld Cross-roads).
- ondersteunen van innovatiepilots voor het bredere MKB. We stimuleren en faciliteren initiatieven die op basis van een concreet samenwerkingsverband van meerdere partijen uit zowel bedrijfsleven als onderwijs tot stand komen. Ook (cross)sectorale samenwerking (bijvoorbeeld zoals in de papierindustrie) kan worden gestimuleerd.

ad 2. Verbinden van campussen/Kennis-as en MKB (specifiek topsectoren):

We realiseren ons terdege, dat de campussen geen eilanden mogen worden, maar juist bronnen zijn waaruit steeds nieuwe impulsen komen om kennis en innovatie te laten bloeien in het brede Limburgse bedrijfsleven. We streven er daarom naar dat:

- bedrijven in heel Limburg een impuls krijgen van (de ontwikkeling op) de campussen. De verbinding van het MKB met de campussen krijgt steeds meer vorm, bijvoorbeeld via de Serviceboulevard op de ChemelotCampus en Community building Smart Services Campus. In samenwerking tussen de Chemelot Campus en MKB-bedrijven worden projectvoorstellen ontwikkeld in het kader van het Interregprogramma en OP-Zuid. Vanuit onze rol in de campusorganisaties spreken wij de campussen er op aan dat zij hun opdracht en verantwoordelijkheid in het verbinden van/met het regionale MKB intensiveren en uitbreiden; daarbij kunnen ze loketten voor advies en ondersteuning aan het MKB inzetten (zoals de Serviceboulevard op Chemelot en BING/Brightlands Greenport Venlo);
- ook start ups en spin offs vanuit de campussen worden gefaciliteerd als onderdeel van hun reguliere werkzaamheden (bijvoorbeeld via 'Brightlands Innovation Center'); we spreken de campusorganisaties hier op aan en zetten de ingerichte (provinciale) financieringsfondsen daarbij ter ondersteuning in;

- de relatie tussen onderwijs en regionaal MKB wordt versterkt. We sporen kennis- en onderwijspartijen hiertoe aan via de lijn van de Kennis As en het Techniekplan; als voorbeeld dient het Chemelot Innovation and Learning Lab (CHILL), dat haar kennis en onderzoeksfaciliteiten ook beschikbaar stelt ten behoeve van (opdrachten van) bedrijven buiten de Chemelot Campus. Ook andere onderzoeks- en kennisinstellingen op de campussen kunnen die verbindingen met het externe MKB leggen.

ad 3. Optimaliseren van het financieel instrumentarium (generiek);

We zijn van oordeel dat er voldoende subsidieregelingen, fondsen en andere financieringsbronnen bij regionale overheden, provincie, rijk en EU aanwezig zijn om het Limburgse bedrijfsleven bij innovatie-, groei- of exportinitiatieven te kunnen bedienen. Wij zullen in beginsel geen nieuwe regelingen optuigen. De kern ligt vooral in het transparant maken van de financieringsmogelijkheden en het ondersteunen van ondernemers bij het vinden van het juiste loket. We richten ons derhalve op:

- faciliteren dat bestaand instrumentarium (provinciaal, landelijk, Europees) zo goed mogelijk wordt benut; dat kan door:
 - coaching/begeleiding bij aanvragen (zoals via het project 'MKB Financieringspoort' waarvoor in 2015 een financiële bijdrage is geregeld);
 - betere afstemming of aanpassing van subsidieregelingen/fondsen op basis van ervaringen en behoeften;
- betrekken/positioneren "natuurlijke" aanspreekpunten voor het MKB (adviseurs, banken)
- voortzetten van de afspraken met Rijk, IPO en het MKB uit de topsectoren over innovatiestimulering. We continueren de MIT-regeling en richten die zodanig in, dat deze goed aansluit op de Limburgse situatie. Daarnaast zetten we in samenwerking met LIOF in op de matching van de nationale VroegeFaseFinanciering met LBDF. We doen dit, zolang die afspraken voldoende meerwaarde hebben voor de ontwikkeling van de Limburgse economie.
- het beter zichtbaar maken van faciliteiten die via Europese programma's worden geboden. We gaan dit doen door aan die programma's en instrumenten een podium te bieden en in samenwerking met partners als triple-helix-organisaties, LIOF, KvK en Stimulus, maar ook subsidie-adviseurs, bedrijven te prikkelen grensoverschrijdend te denken en te handelen. Daarmee verwachten we de beschikbare EU-middelen beter te kunnen benutten. Financieringspoort Limburg zal hierin ook een bijdrage leveren.

ad 4. Bevorderen van grensoverschrijdend ondernemen (generiek, beperkt in geografische focus):

Wil een ondernemer zich succesvol op de internationale markt gaan begeven, dan zijn internationale netwerken belangrijk. Voor het MKB is het lastig om die te vinden, zelf te leggen of te onderhouden. De provinciale en Rijksoverheid kunnen hierin faciliterend optreden. We zetten in op de volgende activiteiten:

- in kaart brengen van knelpunten bij grensoverschrijdend ondernemen en waar mogelijk juridische barrières wegnemen. Via bestuurlijke deelname in de landelijke werkgroep GROS en de daaraan gelieerde nationale werkgroep Grensoverschrijdende economie en arbeidsmarkt stellen we de knelpunten aan de orde. We zoeken daarvoor zelf en in samenspraak met het Rijk naar oplossingen;
in beeld brengen wat de behoefte is aan ondersteuning van exportbevordering. We doen dit samen met MKB-organisaties als KvK en MKB-Limburg en zullen op basis daarvan eventueel aanvullende activiteiten inrichten;
- ondersteunen van handelsmissies/exportbijeenkomsten m.n. Duitsland, België en Frankrijk; ook dit op basis van feitelijke behoefte (nog te onderzoeken). We stemmen hierbij nauw af met partners in Limburg (triple-helixen, LWV), maar ook met KvK en landelijk via de in IPO-verband gecoördineerde gezamenlijke reisagenda van Rijk en Provincies. Waar nodig organiseren we op basis van de behoefte van bedrijven (in samenwerking met bijv. KvK en LIOF) zelf dergelijke missies en/of bijeenkomsten;
onderhouden van de opgebouwde handelscontacten met landen als China en Azerbeïdzjan, conform de focus uit het internationaliseringsbeleid. We doen dit door het versterken van de ontstane netwerken van overheden en bedrijven, mede vanuit onze rol als overheidspartner.
- faciliteren van grensoverschrijdende innovatieprojecten. We doen dit door ondersteuning van projecten die in het kader van Interreg-programma's worden voorbereid en ingediend (bijvoorbeeld het project 'Cross Roads'). Daarbij maken we gebruik van de netwerken die overheden en bedrijven/campusen. LIOF heeft hier een stimulerende en ondersteunende taak om tot goede projectvoorstellen te komen. De inhoudelijke meerwaarde van het grensoverschrijdende samenwerken staat hierbij voorop.

ad 5. Versterken van ondernemerschap (generiek):

Het MKB is een broedplaats voor creativiteit en ondernemerschap. Startende ondernemingen zijn van groot belang voor de economische dynamiek. Met name in stedelijke gebieden zijn (startende) mkb'ers een bron van werkgelegenheidscreatie en innovatie. Uit divers onderzoek komt naar voren, dat impulsen voor nieuw ondernemerschap en ondersteuning van kwaliteitsverbetering van zittende ondernemers nodig zijn. Goed ondernemerschap vormt immers een randvoorwaarde voor succesvolle bedrijven en wordt steeds belangrijker. Betere dienstverlening aan het MKB en meer maatwerk in het onderwijs kunnen daar bij helpen. We richten ons op:

- het versterken van ondernemerschap door:
 - het stimuleren van deelname van studenten én ondernemers aan ondernemerschapsonderwijs. We brengen samen met de onderwijsinstellingen op MBO, HBO- en WO-niveau in kaart welk aanbod aan onderwijsvoorzieningen reeds aanwezig is om kennis en kunde van ondernemers te verhogen. Waar nodig stimuleren we de ontwikkeling van aanvullende modules (bijvoorbeeld over de thema's start-up's en spin-off's, over familiebedrijven of over sociale innovatie). We leggen hiermee ook een relatie naar de onderwijs-portefeuille en het Limburg Werkt akkoord. Met deze inspanningen hopen we de mindset van (toekomstige) ondernemers zodanig te beïnvloeden, dat ze het plaatsen van stagiaires en trainees en het openstellen van leerwerkplekken als een vanzelfsprekende activiteit voor hun bedrijf gaan zien.
 - met regionale partners en KvK samenwerkingsmogelijkheden te verkennen om met name startende ondernemers en pas gestarte ondernemers te helpen bij het maken van een succesvolle start. Als voorbeeld geldt IkStartSmart dat in Oost-Nederland is gestart: het biedt nuttige informatie, ervaren coaches, trainingen en brengt starters in contact met andere beginnende ondernemers.
 - combinaties te leggen met ondernemerschapsinitiatieven die voor specifieke sectoren worden opgezet, zoals het actieplan ondernemerschap, dat op basis van het Investeringsprogramma Toerisme & Recreatie 2016-2019 "In Limburg beleven we meer!" wordt opgesteld. Die relatie leggen we ook voor Limburgse Land- en tuinbouw Loont, waarin ondernemerschap als thema wordt opgenomen.
- uitvoeren van een behoefte-onderzoek naar een (grensoverschrijdende) MKB-voorziening incl. inventarisatie van bestaande voorzieningen en rollendiscussie; we werken hierbij nadrukkelijk samen met reeds actieve Limburgse partijen en organisaties als MKB-Limburg en LWV, maar ook met landelijke partijen als KvK, RvO en ministerie van EZ. Onze inzet is met name gericht op verbetering van transparantie en toegankelijkheid van beschikbare dienstverlening (en mogelijke 'witte vlekken'). We stemmen bredere activiteiten waar nodig ook af met de twee andere provincies in Zuid-Nederland in het kader van de samenwerkingsagenda over innovatiestimulering in het MKB die tussen Rijk, IPO en MKB is ondertekend.
- het doorontwikkelen van Human Capital Agenda's en Techniekplan, gericht op betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Goed ondernemerschap uit zich ook in een strategisch personeelsbeleid. Inzicht in de arbeidsmarktontwikkelingen is daarbij essentieel. We monitoren de personeelsbehoefte van bedrijven in de topsectoren, maar ook het bredere MKB met behulp van het arbeidsmarktdashboard (dat in Brainportverband is ontwikkeld). We maken –gekoppeld aan het Limburg Werkt Akkoord- afspraken met het MKB m.b.t. stage, trainee- en leer-werkplekken.

8 Acquisitie

Nieuwe bedrijvigheid en verankering van bestaande bedrijven is van groot belang voor het behoud en de groei van werkgelegenheid, maar ook voor versterking van de Limburgse topsectoren en Brightlands kennisinfrastructuur. Nieuwe bedrijven geven ook vaak een impuls aan de vernieuwingskracht van het Limburgse MKB. Het is derhalve van belang dat het provinciale ondernemers- en investeringsklimaat meegroeit met de aantrekkende Limburgse economie. De economische toekomst van Limburg ligt daarbij niet alleen binnen, maar zeker ook over de Limburgse grenzen.

Het Limburgs coalitieakkoord 2015-2019 zet binnen deze context in op een sterkere rol voor de Provincie Limburg op het gebied van acquisitie. De integrale ambitie is om binnen de coalitieperiode meer bedrijven aan Limburg te binden die de Limburgse topsectoren versterken, alsmede in te zetten op een groei van banen, grondverkoop en bedrijfsvestigingen.

Om de potentiële investeerder (de zogenaamde “lead”) optimaal te faciliteren en de belangen van de betrokken partijen doeltreffend af te kunnen wegen, heeft de Provincie het acquisitieproces herijkt, inclusief de rol van LIOF daarin. Hiermee wordt dit proces en daarmee de gebundelde publieke inzet nog efficiënter en doelmatiger ingericht. Daarbij worden de belangen van alle partijen goed afgewogen en zorgvuldige afwegingen gemaakt voor wat betreft de vestigingslocatie. De Provincie zit derhalve in een zo vroeg mogelijke fase aan het stuur van het acquisitieproces. Zo kan ook in een zo vroeg mogelijk stadium geanticipeerd worden op de dynamiek van de arbeidsmarkt (zoals vormgegeven in het Limburg Werkt Akkoord), op aandachtspunten op het gebied van duurzaamheid en op een goede aansluiting van de nieuwe bedrijfsvestiging op de economische (infra-)structuur in de provincie.

Bedrijfsgevoelige informatie en bredere bedrijfsbelangen spelen een grote rol binnen acquisitietrajecten. Deze belangen gaan verder dan enkel de financiële context van bedrijfsvoering: de sluiting van een vestiging buiten Limburg omwille van een nieuwe vestiging in Limburg kan bijvoorbeeld ingrijpende personele gevolgen hebben. Een bedrijf met investeringsplannen wil hier te allen tijde maximale controle over houden. Om leads in Limburg te laten landen is het creëren van een vertrouwelijke omgeving om met bedrijven te kunnen onderhandelen is derhalve van groot belang. Zo kan de Provincie bovendien duidelijk zijn over de mogelijkheden van en grenzen aan het onderhandelingsproces. Gezien de constante concurrentie met andere regio's is het kunnen handelen op basis van niet-openbare informatie inherent aan elke acquisitie.

Betrokken partijen

Binnen het Limburgse acquisitieproces is een aantal partijen betrokken, elk met een eigen rol en verantwoordelijkheid:

Provincie Limburg

De Provincie Limburg coördineert het acquisitieproces. Deze centrale functie is noodzakelijk geworden, omdat er steeds vaker een beroep wordt gedaan op de provinciale overheid om hierin bestuurlijk of ambtelijk te ondersteunen. De Provincie is de onafhankelijke partij die de belangen kan afwegen en hiernaar kan handelen. De Provincie kan naast generieke beleidsinstrumenten bij de vestiging of uitbreiding van bedrijven extra incentives bieden, mits die vestiging/uitbreiding past binnen de beleidskaders. Naast een sterkere rol op casusniveau organiseert de Provincie twee keer per jaar een bestuurlijk overleg met de partners in het convenant Acquisitie in Limburg. Hierbij vindt afstemming plaats over onder andere de nadere invulling van het convenant Acquisitie in Limburg, het delen van informatie en de regionale inkleuring van het topsectorenbeleid. Ook op ambtelijk accounthoudersniveau vindt er regelmatig afstemming plaats. Op beide overlegtafels vindt aansturing van LIOF plaats via de Provincie.

Gemeenten en/of grondeigenaren

Grondeigenaren en/of gemeenten streven naar een optimale uitgifte van hun gronden. Gemeenten en Provincie hebben dikwijls, al dan niet samen met andere gemeenten, ontwikkelbedrijven opgericht om de proactieve acquisitie op hun bedrijventerreinen ter hand te nemen. Deze insteek sluit naadloos aan bij de behoefte van investeerders: een korte lijn met één loket dat de samenhang met alle andere overheden, kennisinstellingen, werkbedrijven, UWV etc. coördineert.

Brightlands Campussen

Limburg kent binnen de Brightlands-kenniseconomie 4 hotspots: de Chemelot Campus, de Health Campus, Smart Services Campus en de Greenport Campus (Venlo). Deze campussen vormen het Limburgse kristallisatiepunt van de vier topsectoren, respectievelijk chemie & materialen, life sciences, smart services en landbouw/agrofood. De campusorganisaties zijn geen deel van het convenant Acquisitie in Limburg: het betreft separate acquisitietrajecten met een eigen bestuurlijke dynamiek, waar op ad-hoc basis nauw wordt samengewerkt met de Provincie. Daar waar samenhang bestaat met Limburgse MKB-bedrijven die toegevoegde waarde kunnen creëren middels op een campus ontwikkelde kennis of processen is de Provincie aangehaakt en vindt clustervorming plaats. Wanneer meerdere partijen in Limburg betrokken zijn bij een acquisitie op één van de campussen, vindt procesregie plaats door de Provincie. Een overkoepelende Brightlands-acquisitiestrategie is momenteel in ontwikkeling.

NFIA

Geïnteresseerde investeerders uit het buitenland komen in principe binnen via de Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA). Daarnaast brengt NFIA jaarlijks in beeld welk aandeel Limburg heeft in de buitenlandse investeringen. NFIA heeft een coördinerende rol bij het begeleiden van internationale leads naar de regio's.

LIOF

Het vernieuwde LIOF 2.0 is als uitvoeringsorganisatie van de Provincie verantwoordelijk voor de proactieve acquisitie binnen de sectoren logistiek en maakindustrie, alsmede voor het beheer van Limburgse sector- en bedrijfsinformatie. Daarnaast zorgt LIOF ook voor economische advisering van bedrijven in Limburg en stelt ze in afstemming met Provincie en de andere betrokken partijen bidbooks op. LIOF ondersteunt de Provincie bij haar rol als coördinator in het Limburgse acquisitie proces.

Sturing aan de voorkant

Elke acquisitiecasijs wordt getoetst aan de Provinciale beleidsdoelstellingen. Indien een casus voldoet aan één of meerdere van deze doelstellingen, neemt de Provincie een regierol in het acquisitieproces. Tevens wordt aan de hand van deze kaders bepaald in hoeverre een incentive van de Provincie aan de orde is. Deze beleidsdoelstellingen zijn als volgt te categoriseren:

- Substantiële toename van de werkgelegenheid. Hiermee wordt bedoeld op een groei van minstens 50 fte.
- Raakvlakken met de Limburgse topsectoren life sciences, chemie & materialen, maakindustrie, logistiek, smart services en landbouw/agrofood. Dit zijn de sectoren waar Limburg in uitblinkt, en waar derhalve de focus van onze Brightlands-campusen en LIOF op gericht is.
- Grondbelang. De Provincie heeft op veel grondposities een belang als aandeelhouder of als financier.
- Strategisch provinciaal belang, waaronder de versterking van het vestigingsklimaat. Hierbij gaat het om bedrijven die door te investeren in Limburg tevens waarde toevoegen aan de locatie waar ze zich vestigen. Vaak geschiedt dit door clustering van bedrijven uit een bepaalde sector. Dit kan de aantrekkelijkheid voor andere bedrijven uit dezelfde sector vergroten, maar biedt ook mogelijkheden voor samenwerking op het gebied van scholing of verdunding van gedeelde kosten. Tevens kan een bedrijf de ontbrekende schakel vormen die een productie- of R&D-keten sterker maakt of kan een acquisitiecasijs onderdeel zijn van een groter bestuurlijk dossier dat een aanzienlijke provinciale bijdrage noodzakelijk maakt.

Elke lead is, vanwege zowel de wensen (grond, financiering, personeelsbehoefte etc.) als de kenmerken (grootte, type productie of dienst, R&D component), uniek. Daarom is het onmogelijk een generiek kader of "stappenplan" op te stellen en vraagt elke casus om maatwerk bij het vaststellen van de provinciale rol.

Producten

De Provincie Limburg beschikt over een aantal producten die haar na toetsing aan de beleidsthema's in staat stelt het acquisitieproces te sturen.

■ Convenant

Met de ondertekening van het convenant acquisitie op 3 februari 2016 hebben de zeven grote Limburgse gemeenten (Heerlen, Maastricht, Roermond, Sittard-Geleen, Venlo, Venray en Weert), LIOF en de Provincie Limburg de intentie uitgesproken om ten aanzien van acquisitietrajecten op de bovenregionale bedrijventerreinen richting de betrokken partijen transparantie te betrachten en de Provincie in een zo vroeg mogelijk stadium te informeren over potentiële investeerders. Op basis hiervan kunnen de betrokken partijen samen de belangen afwegen, na toetsing aan de beleidsthema's van de Provincie, een acquisitietraject opzetten.

Wanneer de Provincie niet wordt geïnformeerd over een casus, kan het provinciaal bestuur ook geen ondersteuning bieden aan de betreffende gemeente/grondeigenaar. Op deze manier heeft en houdt de Provincie de regie. De overige Limburgse gemeenten, die vanuit marktperspectief verhoudingsgewijs minder in beeld zijn bij acquisities, kunnen altijd een individueel beroep doen op het provinciebestuur. Het convenant is als bijlage bij deze notitie gevoegd.

■ Limburg Propositie

Om potentiële investeerders snel en efficiënt inzichtelijk te kunnen maken wat Limburg te bieden heeft en op welke sectoren onze provincie uniek is, stelt het LIOF in afstemming met de Provincie de Limburg Propositie op. Dit is een document dat modulair, dus afhankelijk van de behoeften van de lead, samen te stellen is en openbaar toegankelijk is. Dit document kan daarmee ook gebruikt worden ter profilering van Limburg richting NFIA alsmede als bron voor bidbooks.

■ Bidbook

De bij een acquisitiecassus betrokken partijen stellen, onder coördinatie van de Provincie wanneer die betrokken is, een bidbook op. Hiermee wordt een scherpe en onderbouwde aanbieding gedaan richting de potentiële investeerder.

■ Gastheerschap

In specifieke stadia van een acquisitiecassus kan een bestuurlijke ontvangst (op gemeentelijk, provinciaal of zelfs landelijk bestuursniveau) bevorderlijk werken voor de relatie met een investeerder. Bij buitenlandse bedrijven is een goede relatie met een overheid die zich betrouwbaar, daadkrachtig en gastvrij toont vaak een belangrijke voorwaarde voor het uiteindelijke investeringsbesluit.

■ Politieke lobby

Op het gebied van landelijke wetgeving, buitenlandse relaties en andere overheidsthema's kan het in specifieke fases van het acquisitieproces bevorderlijk zijn dat de Provincie op bestuurlijk/politiek niveau een lobby inzetten om een potentiële investeerder optimaal te faciliteren.

Resultaten

De afgelopen zes jaren heeft de Provincie Limburg bij diverse vestigingen en/of uitbreidingen van (inter)nationale bedrijven een rol gespeeld. Hierbij beoordeelde de Provincie steeds al in het beginstadium van het acquisitieproces wat het strategische belang was van de acquisitie in relatie tot de hierboven benoemde beleidsdoelstellingen. Daarbij speelt ook behoud van bestaande werkgelegenheid een rol. In sommige gevallen kon dankzij een bijdrage voor een relatief kleine uitbreiding voorkomen worden dat een groot deel van bestaande werkgelegenheid zou verdwijnen.

Bij de onderhandelingen met de bedrijven zijn op maat gemaakte proposities voorgelegd. Financiële bijdragen van de Provincie zijn daarin een onderdeel, maar de inzet van andere partijen zoals gemeenten en ontwikkelbedrijven, spelen eveneens een rol. De verstrekte incentives vanuit de Provincie speelden uiteindelijk wel een belangrijke rol bij de keuze van de partijen om Limburg te kiezen als vestigingslocatie: onze provincie was hierbij steeds in concurrentie met andere regio's.

Vanaf 2010 hebben 26 bedrijven zich in het kader van het acquisitiebeleid met provinciale steun in Limburg gevestigd of zijn ze gebleven (verankerd). In totaal ging het daarbij om ca.5400 arbeidsplaatsen.

In onderstaande tabel worden enkele aansprekende voorbeelden gegeven van resultaten van de laatste twee jaren.

Acquisitie	locatie	Bijdrage Provincie
Medtronic	Zuid-Limburg	De Provincie heeft een subsidie verstrekt ten behoeve van de vestiging (100 fte) en strategische verankering van het bedrijf in de regio.
Michael Kors	Venlo	De Provincie heeft een subsidie verstrekt voor het opleiden van het personeel (800fte) ten behoeve van dit Europees Distributiecentrum.
Action	Echt-Susteren	De Provincie heeft een subsidie verstrekt voor het realiseren van 800 nieuwe arbeidsplaatsen als gevolg van de vestiging van dit nieuwe Distributiecentrum.
Sappi	Sittard-Geleen	De Provincie heeft een innovatiesubsidie verstrekt voor de realisatie van deze pilot plant.
DocMorris	Heerlen	De Provincie heeft een subsidie verstrekt voor de scholing van personeel ten behoeve van deze nieuwe vestiging van DocMorris.
Groep Heylen	Venlo	De Provincie heeft een erfpachtconstructie aangeboden, waardoor het voor Heylen mogelijk was om het nieuwe distributiecentrum te financieren.

Instrumentarium

Om potentiële investeerders over de streep te trekken om (verder) in Limburg te investeren heeft de Provincie Limburg de beschikking over een aantal incentives. Middels deze financiële instrumenten kan het provinciebestuur het voor een bedrijf aantrekkelijker maken om zich in Limburg te vestigen of uit te breiden. Financiering geschiedt op basis van de Algemene Groepsstellingsverordening (AGVV) zoals vastgesteld door de Europese Commissie, die regionale overheden vrijstelt van staatssteun. De Provincie Limburg baseert haar incentives voornamelijk op de kaders die vrijstelling verlenen aan steun aan het MKB, steun die het MKB toegang geeft tot financiering evenals steun voor R&D, innovatie, opleidingen, hernieuwbare energie/duurzaamheid en lokale infrastructuur. Subsidies, leningen, een bijdrage vanuit de verschillende Provinciale fondsen, participaties of erfpachtconstructies behoren hierbij tot de mogelijkheden. Hierbij wordt tevens gekeken of, conform de doelstelling in het coalitieakkoord 2015-2019, er een beroep gedaan kan worden op Europese middelen.

Om voor de komende jaren dit instrumentarium in te kunnen zetten, wordt een beroep gedaan op de middelen beleidsintensivering “Acquisitie en LIOF” die in het coalitieakkoord 2016-2019 zijn opgenomen.

Hiernaast werkt het college van GS ook integraal aan het faciliteren van voor acquisities belangrijke factoren die het Limburgse leef- en vestigingsklimaat versterken, zoals omschreven in de Limburg Agenda . Enkele voorbeelden zijn de investeringen in railterminals, de verbreding van de A2, de vervlechting van de grondbedrijven in Greenport Venlo en de strategische samenwerking van SMART Logistics Center Venlo met het Havenbedrijf Rotterdam en een Human Capital Agenda voor de logistiek. Specifiek de Brightlands-kenniseconomie is van grote waarde voor het acquisitie-gerelateerde vestigingsklimaat: een hoogwaardige, internationale kennis- en onderwijsinfrastructuur is essentieel voor bedrijven die werknemers met een passende achtergrond nodig hebben.

9 LIOF als belangrijke partner in de uitvoering van provinciaal beleid

Met het besluit om te komen tot een meer evenredige eigendoms- en zeggenschapsverhouding in NV Industriebank LIOF hebben Provinciale Staten op 4 februari 2016 de positie van LIOF als uitvoeringsorganisatie van het provinciaal (economisch) beleid bevestigd.

In de vernieuwde taakopdracht van LIOF ligt de focus op ondersteuning van het Limburgse MKB, met accent op de sectoren Logistiek en Maakindustrie. LIOF geeft vorm aan die werkterreinen door het uitwerken en uitvoeren van ontwikkelprogramma's. Deze programma's worden in samenspraak met Provincie en Ministerie van EZ opgesteld om daarmee maximaal aan te sluiten bij de beleidskaders van de aandeelhouders. Uitgangspunt is dat de nieuwe programmering complementair is aan bestaand instrumentarium. Inzet van LIOF op andere topsectoren, zoals agro food, is mogelijk. Indien de Provincie inzet op andere topsectoren wenselijk vindt, zullen de werkzaamheden aanvullend op de bovenstaande programma's worden uitgevoerd en moeten de werkzaamheden ook 'extra' door de Provincie worden gefinancierd.

Ten aanzien van de kerntaak acquisitie zij er nadere afspraken gemaakt over de processen en de rollen van de betrokken partijen hierin (zie de vorige paragraaf en het convenant Acquisitie).

10 Financiële middelen voor uitvoering van de ambities

Om de beleidslijnen uit deze kadernotitie (in combinatie met lopende programma's en activiteiten) te kunnen uitvoeren, willen we de volgende middelen inzetten:

Reguliere middelen: € 10,4 mln.

Voor provinciaal economisch beleid zijn slechts twee structurele budgetten in de provinciale begroting opgenomen: voor acquisitie (knelpuntenfonds, jaarlijks € 764.000) en voor de exploitatie van LIOF (jaarlijks € 1.8 mln). Gedurende de huidige coalitieperiode is derhalve € 2,6 mln per jaar beschikbaar. De inzet van deze middelen is reeds vastgelegd. Voor het grootste deel van de in het coalitieakkoord 2016-2019 opgenomen ambities op economisch terrein moeten de middelen dus komen uit de gereserveerde beleidsintensiveringsmiddelen.

Beleidsintensivering: € 24 mln.

In het coalitieakkoord is in totaal € 8 mln. beschikbaar gesteld (€ 2 mln. per jaar) voor beleidsintensivering "MKB". Daarnaast is € 16 mln beschikbaar gesteld voor "Acquisitie en LIOF" (€ 4 mln per jaar).

Van de gereserveerde middelen voor beleidsintensivering is reeds een deel via de Voorjaarsnota 2015 en de Begroting 2016 vastgelegd;

Reeds vastgelegde beleidsintensiveringsmiddelen: € 8,04 mln

Uit de middelen voor beleidsintensivering "MKB" is ten behoeve van economisch beleid in de tweede helft van 2015 reeds € 1,35 vastgelegd. In de begroting 2016 is € 1,2 mln uit deze intensiveringsmiddelen vastgelegd voor de MIT-regeling 2016 (€ 750.000), Brainport Network (€ 150.000) en co-financiering van internationale projecten (€ 300.000).

Uit de middelen voor beleidsintensivering "Acquisitie en LIOF" is in de Begroting 2016 reeds € 2,24 mln. vastgelegd. Bij PS-besluit van 4 februari 2016 is € 3,2 mn vastgelegd voor de bijdrage aan de apparaatskosten LIOF.

Inzet resterende beleidsintensiveringsmiddelen:

Op basis van de 5 actielijnen, zoals beschreven in deze notitie, zal het restant van de beleidsintensivering "MKB" (€ 5,45 mln.) worden ingezet. Daarbij zal conform de uitgangspunten van het coalitieakkoord ook optimaal gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden om met

inzet van eigen provinciale middelen extra middelen uit rijks- en Europese fondsen te halen (denk hierbij aan middelen voor innovatie van het Rijk die via de MIT-regeling beschikbaar worden gesteld en de Europese middelen die via de Interreg-programma's voor Limburgse bedrijven beschikbaar komen).

De beleidsintensiveringsmiddelen voor "Acquisitie & LIOF" gaan we inzetten voor het nieuw op te zetten programma voor de logistieke sector (€ 600.000 per jaar, vanaf 2016) en LimburgMakers 2.0 (€ 800.000 ingaande 2017). Het restant (ad € 5,76 mln) is beschikbaar om (activiteiten gericht op) acquisities van bedrijven voor Limburg te ondersteunen.

Samenvattend voor de gehele coalitieperiode:

	beschikbaar	reeds vastgelegd	inzet cf. nota	
reguliere middelen	€ 10,4 mln.	€ 10,4 mln.		
beleidsintensivering 'MKB'	€ 8,0 mln.	€ 2,6 mln.	€ 5,4 mln.	(MKB)
beleidsintensivering 'Acquisitie en LIOF'	€ 16,0 mln.	€ 3,2 mln € 2,24 mln.	€ 4,8 mln. € 5,76 mln.	(LIOF – MKB) (Acquisitie)
TOTAAL	€ 34,4 mln.	€ 18,44 mln.	€ 15,96 mln.	

De verdeling van de intensiveringsmiddelen over de onderdelen MKB, LIOF-MKB en Acquisitie is indicatief. Op basis van de ontwikkelingen/bestedingen zijn verschuivingen tussen deze onderdelen mogelijk.

Daarnaast maken we in de uitvoering van de vijf beleidslijnen (en inzet van bovengenoemde beleidsintensiveringsmiddelen) koppelingen met de beleidsintensiveringsmiddelen die beschikbaar zijn of komen voor co-financiering Europese middelen, Toerisme & recreatie (investeringslijn 1, Versterken van ondernemerschap), Nieuwe verdienmodellen Agro (Limburgse Land- en tuinbouw Loont 2) en de Sociale Agenda (m.n. Limburg Werkt Akkoord, actielijn 2: Meer sociaal rendement bij economische structuurversterking/actie 2.2 Sociaal rendement binnen provinciaal MKB en acquisitiebeleid). Ook maken we een verbinding met de kaderbrief Onderwijs. Door de inzet van middelen voor het MKB te koppelen aan middelen uit het betreffende beleidsveld kunnen we meer massa in activiteiten maken. We denken hierbij aan generieke programma's rond ondernemerschap, het maken van afspraken met het MKB m.b.t. stage, trainee- en leer-werkplekken en aan het creëren van werkgelegenheid voor lager en middelbaar opgeleiden via bedrijfsgroei (als gevolg van innovatieondersteuning) en via afspraken bij acquisitie over de invulling van gecreëerde arbeidsplaatsen.

Daar waar in de toekomst andere middelen in het economisch domein vrijvallen (bijvoorbeeld de € 8 mln die terugvloeien naar de regio als onderdeel van de overname van de aandelen LIOF), zullen wij die inzetten ten behoeve van programma's en activiteiten voor verhoging van de vitaliteit van het Limburgse bedrijfsleven.

Voor 2016 willen we de volgende activiteiten met beleids intensiveringsmiddelen financieren:

Internationale netwerken topsectoren	€	650.000
Handelsmissies en werkbezoeken buitenland	€	100.000
Ondersteuningspunt MKB	€	250.000
Ondernemerschapsprogramma's onderwijs	€	50.000
Cofinanciering Interreg en OP-Zuid	€	200.000
Programma Logistiek (eerste jaar)	€	600.000
Totaal:	€	1.850.000

11 Monitoring en evaluatie

De uitwerking van het kader in concrete programma's en projecten zal in nauwe samenwerking met partijen in het veld plaatsvinden. De terugkoppeling van de resultaten in monitoring en evaluatie zal plaatsvinden via de reguliere P&C cyclus en eventueel via de actieve informatieplicht van de portefeuillehouder.

Bijlage 1 inzake acquisitie

CONVENANT ACQUISITIE IN LIMBURG

Door het ondertekenen van dit convenant verklaren de hierna genoemde partijen mee te werken aan afstemming van het acquisitieproces in de provincie Limburg.

Partijen:

1. Provincie Limburg, vertegenwoordigd door dhr. A.M.G. Beurskens
2. N.V. Industriebank LIOF, vertegenwoordigd door dhr. Th.M.A.J. Verhagen
3. gemeente Heerlen, vertegenwoordigd door dhr. M.E.E. de Beer
4. gemeente Maastricht, vertegenwoordigd door dhr. J.J.M. Aarts
5. gemeente Roermond, vertegenwoordigd door mevr. A.P.H. Waajen
6. gemeente Sittard-Geleen, vertegenwoordigd door dhr. P.M. Meekels
7. gemeente Venlo, vertegenwoordigd door dhr. S.H.M. Satijn
8. gemeente Venray, vertegenwoordigd door dhr. J.W.G.M. Loonen
9. gemeente Weert, vertegenwoordigd door dhr. A.F. van Eersel

Overwegende dat:

- Nieuwe bedrijvigheid van groot belang is voor het behoud en de groei van werkgelegenheid en voor versterking van de topsectoren;
- Verankering van bestaande bedrijven hier tevens aan bijdraagt;
- Het hierbij van belang is om te kunnen anticiperen op de dynamiek van de arbeidsmarkt alsmede op aandachtspunten op het gebied van duurzaamheid;
- Het om maximaal resultaat uit acquisitie-activiteiten in Limburg te halen wenselijk is dat hierover afstemming plaatsvindt tussen de Provincie, LIOF en de grondeigenaren/gemeenten afzonderlijk;
- De afweging en het initiatief om informatie te delen bij de grondeigenaren/gemeenten zelf ligt;
- Alle partijen de lead optimaal willen faciliteren en dat zijn afweging uiteindelijk centraal staat;

Constaterende dat:

- Grondeigenaren/gemeenten streven naar een optimale uitgifte van hun gronden;
- De Provincie Limburg dit proces optimaal wil faciliteren;
- De Provincie Limburg, naast het eigen belang, ook de belangen vertegenwoordigt van de niet bij het convenant aangesloten Limburgse gemeenten;
- LIOF de uitvoeringsorganisatie is van de Provincie;
- LIOF eerste aanspreekpunt in Limburg is voor de Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA);
- LIOF de proactieve acquisitie uitvoert voor de sectoren logistiek en (maak)industrie;

Spreken de intentie uit dat:

- Partijen transparantie betrachten in (lopende) acquisitietrajecten;
- Indien de informatie niet – op vertrouwelijke basis - wordt gedeeld, de Provincie geen rol kan spelen in het betreffende acquisitietraject;
- Er op basis van een lead, nadat deze is getoetst aan de beleidsthema's van de Provincie, er in het geval van substantiële toename van de werkgelegenheid, raakvlakken met de topsectoren, versterking van het vestigingsklimaat en/of politiek-strategische belang een Plan van Aanpak wordt opgesteld door de Provincie in afstemming met de betrokken grondbedrijven/gemeente(n) en/of ontwikkelingsmaatschappijen en LIOF. Dit Plan van Aanpak omvat in elk geval een analyse van de potentiële vestigingslocaties en verdeling van de rollen van de betrokken partijen;
- Daar waar sprake is van ontwikkelingsmaatschappijen zal met betrekking tot informatie en proces het acquisitietraject in afstemming met de betrokken ontwikkelingsmaatschappij worden ingericht;
- De Provincie naast generieke beleidsinstrumenten bij de vestiging of uitbreiding van bedrijven extra incentives kan bieden, mits die vestiging/uitbreiding past binnen de beleidskaders van de Provincie;
- LIOF voortvloeiend uit het Plan van Aanpak in opdracht van de Provincie en in samenwerking met de betreffende grondbedrijven/gemeenten bidbooks voorbereidt, waarin in elk geval op basis van de ingezette instrumenten de aanbidding aan de lead staat omschreven evenals de eigenschappen van de locatie. De Provincie en grondbedrijven/gemeenten zijn hierbij eindverantwoordelijk;
- LIOF voor het opstellen van de Limburg-propositie (een beschrijving van wat Limburg qua vestigingsklimaat te bieden heeft), bidbooks en informatiebeheer in het algemeen een databank toegankelijk voor de Provincie en de grondeigenaren/gemeenten opzet en in stand houdt;
- De projectleiding rondom faciliteren van de daadwerkelijke vestiging bij de grondeigenaren/gemeenten ligt, hierbij gefaciliteerd door LIOF;

- Grondeigenaren/gemeenten primaire boodschapper zijn bij externe communicatie, met dien verstande dat wanneer de Provincie betrokken is dit in afstemming met de Provincie loopt;
- Er, naast structureel ambtelijk overleg, twee keer per jaar een bestuurlijk overleg plaatsvindt ter afstemming van de strategische acquisitie in Limburg;

Looptijd

Dit convenant wordt afgesloten voor de periode van twee jaren. Voor het einde van deze periode, i.c. eind 2017, zullen betrokken partijen het convenant evalueren en bezien of zij dit willen verlengen.

Aldus overeengekomen te Kasteel Groot-Buggenum , 3 februari 2016.

Namens

Provincie Limburg
Dhr. A.M.G. Beurskens, gedeputeerde

N.V. Industriebank LIOF
Dhr. Th.M.A.J. Verhagen, directeur

Gemeente Heerlen
Dhr. M.E.E. de Beer, wethouder

Gemeente Maastricht
Dhr. J.J.M. Aarts, wethouder

Gemeente Roermond
Mevr. A.P.H. Waajen, wethouder

Gemeente Sittard-Geleen
Dhr. P.M. Meekels, wethouder

Gemeente Venlo
Dhr. S.H.M. Satijn, wethouder

Gemeente Venray
Dhr. J.W.G.M. Loonen, wethouder

Gemeente Weert
Dhr. A.F. van Eersel, wethouder

www.limburg.nl